

Recensies

RENÉE VEGT

Irène Diependaal, *EMILY! De Koninklijke verloving die niet doorging. Een leerzame ervaring*, Amsterdam, Uitgeverij Het Spinhuis, 1999. ISBN 90-5589-162-2. 256 pp. f 37,50

In *EMILY! De Koninklijke verloving die niet doorging*, reconstrueert Irène Diependaal de 'mediahype' rond Emily Bremers, het 'burgermeisje' dat in januari 1995 door het gossipblad *Weekend* voor het voetlicht wordt gebracht als de toekomstige bruid van kroonprins Willem-Alexander. Drieënhalft jaar lang mag Emily koningin zijn in de roddelbladen, totdat de relatie in september 1998 definitief verbroken blijkt. Toch staan alle media, de 'serieuze' dagbladen inclusief, een maand daarvoor paraat om het grote nieuws van 'de verloving' een prominente plaats te geven in hun kolommen.

'Waarom geloofden de media zo sterk in de komst van die koninklijke verloving terwijl de kroonprins en zijn voorlichters bleven volharden in hun ontkenningen?', vraagt Diependaal zich af. Haar chronologische verslag van artikelen uit de roddelbladen *Weekend*, *Story* en *Privé* en dagbladen als *Trouw*, *de Volkskrant* en *De Gelderlander* moet aantonen dat de koninklijke verloving niet in het verschiet lag. Deze mediahistorische reconstructie beslaat het grootste deel van het boek en is gebaseerd op de meest authentieke teksten omdat de week- en dagbladen zoals Diependaal terecht opmerkt nogal veel van elkaar overschreven. Inspirende hoofdstuktitels als 'De jacht op DE kus', 'Emily gaat naar het bal' en 'Het is uit!' symboliseren de thematische verschuivingen in dit sprookjesrelaas, dat helaas ontsierd wordt door tientallen zet- en spelfouten.

Diependaal vindt dat we de kroonprins gewoon op zijn woord hadden moeten geloven. In een televisie-interview met Paul Witteman had hij immers gezegd nog niet klaar te zijn voor een huwelijk.

Beschouwingen over het waarom van de mediahype rond de Nijmeegse studente moeten verder een bijdrage leveren aan de (communicatiewetenschappelijke) bestudering van dit fenomeen. Daarnaast wil het boek een case-study zijn naar de onderlinge verschillen tussen de roddelbladen en naar de wisselwerking tussen de roddelpers en de serieuze media.

Diependaal definieert het roddelblad als een 'specifiek soort familieblad': gericht op de glamour en het privé-leven van 'the rich and famous'. Hun streven naar verstrooiing en vermaak zorgt voor een dunne scheidslijn tussen waarheid en fictie. Hoewel dagbladen en opinie(week)bladen zich richten op informatievoorziening in de publieke sfeer en de waarheid daarbij doorgaans hoog in het vaandel hebben, leggen zij uit concurrentieoverwegingen een steeds groter accent op amusement en human interest. Emily kwam als geroepen, stelt Diependaal, maar zorgde tegelijkertijd voor problemen omdat er nauwelijks controleerbare feiten voorhanden waren. Daarom gebruikten de serieuze media de 'omwegconstructie' van citeren uit de roddelpers, wat door 'de bladen' weer dankbaar aangegrepen werd als stof voor nieuwe artikelen.

Dat de roddelbladen hun eigen invalshoek kozen in de 'kwestie Emily', is voor Diependaal voldoende om onderlinge verschillen te constateren. Aan haar conclusie dat veel artikelen op elkaar waren gebaseerd en dat het 'nieuws' uit de roddelbladen een grote

rol speelde in de dagbladen, ligt nauwelijks meer dan inhoudsanalyse ten grondslag. En dat is jammer, want interviews met de betrokken (hoofd)redacteuren hadden meer licht op het waarom van deze handelwijze kunnen werpen.

Was de warme belangstelling voor Emily ook een echte mediahype? Of was het een publiciteitsgolf waarin de verhouding tussen realiteit en berichtgeving zoekraakte, omdat de media smachtten naar de bekroning van hun sprookje: het grote nieuws van de verloving? Omdat niemand dat gerucht kon bevestigen zou 'paniek' zijn ontstaan, waarna de media zich tot anonieme bronnen wendden om nieuws te krijgen. Daarbij gingen ze voorbij aan het feit dat anonieme bronnen doorgaans belang hebben bij de publicatie van hun nieuwtje. Tussen de regels suggereert Diependaal hier dat Emily en haar familie zelf de pers opzochten in de hoop het huwelijk te bespoedigen of zelfs te bewerkstelligen.

Na een opsomming van de kenmerken van een mediahype, gebaseerd op Peter Vastermans *Mediahype: nieuws maken door de opwinding te verslaan* (Utrecht, 1999), moet Diependaal toegeven dat de 'kwestie Emily' eigenlijk nauwelijks aan de voorwaarden voldoet. Via haar eigen omwegconstructie wil ze vervolgens bewijzen dat Emily toch op z'n minst een 'mini-hype' was. Daarvoor legt ze de kenmerken van een hype naast de monarchiebeleving en de verschillen in mediaconsumptie tussen mannen en vrouwen. Uit Engelstalige literatuur over de monarchiebeleving blijkt dat veel mensen de koninklijke familie zien als een uitbreiding van hun eigen familie- en kennissenkring. Die behoefte zou zijn ontstaan, vooral bij

vrouwen, door het losser worden van de eigen familiebanden. Binnen die groep bevinden zich weer bovengemiddeld melodramatisch ingestelde vrouwen, die hun eigen moraal ook op het gedrag projecteren van mensen die zich buiten hun kring bewegen. Toen haar geschiktheid als koninklijke bruid ter discussie werd gesteld, bleek Emily een 'ongewenste schoondochter' die een bedreiging vormde van die 'extended family'. Omdat daarmee voldaan werd aan tenminste één hype-element, de persoonlijke bedreiging, was een mini-hype geboren.

Een burgermeisje van katholieke huize, met ouders die om belastingredenen naar België zijn verhuisd, werd door het Nederlandse volk niet geschikt bevonden als huwelijkskandidate voor de kroonprins. Diependaal meent dat Willem-Alexander nooit serieuze plannen heeft gehad met Emily, maar dat zij als 'testcase' in de publiciteit werd gebracht, om te kijken hoe het publiek zou reageren. En dat biedt aanknopingspunten om elke kroonprinselijke vriendin te beoordelen op haar geschiktheid voor de Nederlandse troon. Een vlekje op het ouderlijk blazoen is daarbij geen aanbeveling.

Moge dat een leerzame ervaring zijn voor de Argentijnse Maxima Zorreguita, nu officieel bekend is dat zij een relatie onderhoudt met Willem-Alexander. Als zij zich tijdens haar oriëntatie op Nederland in de vaderlandse media verdiept, treft ze in ieder geval een gunstig klimaat voor speculaties over een ophanden zijnde koninklijke verloving, belooft Diependaal. Laat het Emily een schrale troost zijn dat als er een mediahype komt rond haar opvolgster, zij daarvoor de weg heeft bereid.